

профілю. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2022. Вип. 88. С. 140–147.

3. Собченко Т. М. Особливості навчання студентів-філологів в умовах інформатизації та цифровізації вищої освіти. *Professional Education: Methodology, Theory and Technologies*. 2021. Вип. 13. С. 278–290.

4. Kaplan A. *Digital Transformation and Disruption of Higher Education*. Cambridge University Press. 2022. 200 p.

5. Kiraly D., Hoffman S. Towards a Postpositivist Curriculum Development Model for Translator Education. In Don C. Kiraly, ed. *V&R academic. Towards authentic experiential learning in translator education*. Mainz UP, Göttingen : V&R Unipress, 2016. P. 67–88.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-36>

ДІАЛОГОВИЙ ФОРМАТ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Голота Н. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
факультету педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Карнаухова А. В.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти
факультету педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Сучасні умови розвитку нашого суспільства зумовлюють зміну підходів, завдань та застосування відповідних сучасних педагогічних технологій до організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Аналіз результатів наукових розвідок та практики свідчать про те, що належним чином організоване, ефективне освітнє середовище закладу освіти, сприяє максимальному забезпеченню успіху в контексті

розвитку зростаючої особистості. Сучасне суспільство потребує громадян, здатних висловлювати й відстоювати власну думку, успішно комунікувати з іншими, ставити питання та знаходити відповіді на них в процесі обговорення, враховувати думку співрозмовника, уміти слухати й чути.

Аналіз наукових праць дозволяє зробити висновки щодо актуальності для сучасної педагогіки окресленої проблеми. Різні аспекти застосування педагогічних технологій розглядаються у дослідженнях вітчизняних науковців: Гавриш Н., Глазкової І., Гойдош Н., Дичківської І., Комар О., Сисоевої С., Тамаркіної О. та інших.

Особливий інтерес в контексті нашого дослідження представляють діалогові технології, які, безумовно, є складовою особистісно-орієнтованої парадигми освіти. Саме застосування діалогових технологій сприяє становленню партнерської взаємодії між учасниками освітнього процесу закладу дошкільної освіти, забезпечує можливість ефективної комунікації між ними на засадах співтворчості, самовизначення, саморозвитку та передбачає ставлення до зростаючої особистості як такої, що є суб'єктом, співтворцем індивідуальної траєкторії розвитку.

Слід зазначити, що освітній процес є діалогічним за своєю сутністю – без взаємопов'язаної діяльності всіх суб'єктів він не може ефективно відбуватися. У діалозі головне – заклик до співучасті, до взаєморозуміння, до спільного пошуку рішень, що, зрештою, передбачає не рольове, а особистісне спілкування, підтримку, авансування успіху. Таким чином, у діалозі є головним не лише обмін інформацією, здійснення виховних впливів, але й розвиток комунікативної активності зростаючої особистості, вільне виявлення її думок та бажань, формування уміння чути іншого.

На сьогодні в закладах дошкільної освіти використовуються сучасні методи, форми, засоби та технології, що орієнтовані на особистість дитини, на розвиток її здібностей та сприяють інноваційному розвитку закладу дошкільної освіти загалом. На заміну типовим та нетиповим методам освітньої взаємодії приходять активні методи навчання та виховання, спрямовані на активізацію пізнавального розвитку дитини. В таких умовах вихователю в освітньому процесі закладу дошкільної освіти необхідно орієнтуватися в різноманітності інтегративних підходів до задоволення освітніх потреб дітей дошкільного віку, у широкому спектрі сучасних технологій дошкільної освіти [3, с. 37]. Багатогранність педагогічної діяльності є чинником, що відкриває простір для впровадження багатьох педагогічних технологій, динаміка продукування яких постійно зростає.

У світлі сучасних вимог до організації освітнього процесу з дітьми раннього та дошкільного віку в закладі дошкільної освіти, актуальним є діалоговий формат, що передбачає партнерську, суб'єкт-суб'єкту взаємодію, а саме: уміння педагога розмовляти з дітьми, «відчувати» їх емоції та почуття, реагувати на їх враження від навколишнього, спрямовувати їх думку, а не лише транслювати їм певну інформацію. Вихователь дітей раннього віку має залучати малят до активної мовленнєвої комунікації, спонукати до власної мовленнєвої активності [1, с. 284].

Богуш А. відмічає важливість діалогового формату взаємодії, що передбачає уміння дорослого розмовляти з дітьми, а не тільки говорити їм, чути й аналізувати почуте, вчасно й адекватно реагувати. Вихователь дітей раннього віку має спонукати дітей до активної мовленнєвої комунікації [2, с. 140].

На думку Гавриш Н. «...принципово важливим є діалоговий формат взаємодії, що передбачає спілкування дорослого з дітьми на засадах партнерства, поваги до особистості, спонукає дітей до активної мовленнєвої комунікації. Багатство чуттєвих вражень розглядаємо як основу для розвитку образного мислення й формування уявлень про світ, зафіксованих у мові» [2, с. 141].

На думку науковців (Богуш А., Гавриш Н.), на етапі становлення діалогу виникає форма спілкування, коли кожний з партнерів активно висловлюється, але не помічає реакції з боку партнерів та не відповідає на їхні репліки, яку дослідники визначають як колективний монолог. Така форма взаємодії насправді існує на етапі раннього дитинства, проте ми визначаємо її як «багатоголосий діалог». Такі мовленнєві ситуації набувають ігрового характеру, особливо за умови використання в їх процесі предметів, іграшок, які зрозумілі малюкові й здатні викликати в нього емоційний відгук на створену ситуацію.

Зазначимо, що в організації діалогової взаємодії між суб'єктами освітнього процесу, що реалізується не лише в інформаційному, але й психологічному аспекті та розкривається у переживаннях тих чи інших подій, важливого значення набуває довірливе спілкування, що сприяє створенню атмосфери емоційного комфорту та співтворчості. Правильно побудований діалоговий формат взаємодії з дитиною в освітньому процесі закладу дошкільної освіти забезпечує не лише розвиток позитивних емоцій всіх суб'єктів освітнього процесу, але й стимулює пізнавальну активність зростаючої особистості, її потребу поділитися враженнями, висловлювати ініціативу, пропонувати шляхи вирішення поставлених завдань. Діти дошкільного віку характеризуються не лише прагненням пізнавати нове, отримувати інформацію, але й ділитися враженнями, переживаннями; для них

суттєво важливим є те, що їх думки й емоції цікаві, викликають відповідні почуття у співрозмовника. Маленька дитина прагне відчувати себе «дорослою», тому діалоговий формат взаємодії сприяє її прагненню відкрити свій внутрішній світ, поділитися своїми почуттями від значущих для неї подій: прогулянки, святкування дня народження, участі у цікавій та корисній справі тощо. Особливо важливим це видається на сучасному етапі розвитку нашого суспільства, коли комунікативна функція сім'ї є дещо звуженою – у батьків не вистачає часу на спілкування з дітьми в умовах сімейного виховання. Дитина дошкільного віку все має засвоїти, діючи самостійно, саме тому діяльнісний підхід до організації освітнього процесу є наріжним для забезпечення прояву активності особистості дитини. Не дорослий за дитину, а сама дитина має діяти. Принципово важливим є діалоговий формат взаємодії, що передбачає вміння дорослого розмовляти з дітьми, а не тільки говорити їм; чути й аналізувати почуте, вчасно й адекватно реагувати на ситуації, надавати підтримку малюкам, які ще не мають активної мовленнєвої діяльності. Вихователь має спонукати дітей до активної комунікації й намагатися контролювати власну мовленнєву активність [2, с. 75].

Гавриш Н. вважає, що важливим чинником стимулювання природного розвитку дітей раннього віку є позиція дорослого в діалоговій взаємодії з дитиною. Вихователь має створювати освітній простір, який здатний провокувати дитину на самостійні спроби організації певної діяльності залежно від освітнього завдання: насичення ігрового середовища різноманітним ігровим обладнанням; обмеження кількості ігрового обладнання; змінність ігрового обладнання; самостійне визначення дітьми змістового наповнення центрів активності; застосування «сюрпризності» при наповненні ігрових центрів; тематичне або проблемне наповнення ігрових куточків. Доцільний добір ефективних засобів та оптимальних способів організації середовища, що відповідають меті освітньо-виховної діяльності, сприятимуть розвитку ініціативності та активності дошкільників [2, с. 150].

Вважаємо, що у діалозі для дитини дошкільного віку надзвичайно важливим є те, що вона, ділячись власними враженнями, має можливість почути думку іншої дитини (чи дорослого), відчуті їх емоції та переживання.

Таким чином, діалоговий формат освітньої взаємодії в закладі дошкільної освіти сприяє розвитку довірливого спілкування вихователя та вихованців, психологічного комфорту дітей, сприяє підвищенню пізнавальної активності дітей дошкільного віку.

Література:

1. Богуш А., Малиновська Н. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього віку : навчально-методичний посібник. Київ : Слово. 2016. 392 с.
2. Гавриш Н., Васильєва С., Рагозіна В. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів : монографія за наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС. ЛТД, 2021. 226 с.
3. Голота Н. М., Карнаухова А. В. Формування готовності майбутніх педагогів до організації партнерської взаємодії між учасниками освітнього процесу. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2020. 2(63). С. 35–41.
4. Шкляр Н. А. Формування позитивного ставлення до дошкільного закладу у дітей четвертого року життя : дис. ... канд. пед. наук. зі спец. 13.00.08. К. : ПІВ НАПН. 2019. 250 с.
5. Шахіна І. Ю., Садова Д. В. (2020). Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті: Переваги та особливості використання. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія : Педагогічні науки*. URL: <https://pedejournal.cdu.edu.ua/article/view/236-240>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-310-4-37>

ФАКТОР ЗАДОВОЛЕННЯ У ВИБОРІ УПРАВЛІНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Дудчак Г. П.

*аспірант кафедри освіти та управління навчальним закладом
Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Використання поняття «технологія управління» є достатньо поширеним як серед науковців, так і серед практиків освітньої діяльності. Проте аналіз літературних джерел свідчить [1, 2, 3, 4, 5] про відсутність не тільки єдиного тлумачення цієї категорії, а й системного розгляду сутності та характеристик управлінських технологій у контексті педагогічного менеджменту.

Як правило науковий опис способів управлінської діяльності педагогів самих різних категорій зводиться до вибору способу формування управлінських рішень задля «досягнення спільних і конкретних цілей організації», «управління за результатами»,